

Дата подання - 12 11 2014
Спосіб подання - особисто

**До Конституційного Суду України
01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14**

**Громадянин України
Сугоняко Юрій Павлович,**

«12» листопада 2014 року

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

**щодо офіційного тлумачення положень пунктів 1, 7 частини першої
статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»
у системному зв'язку з положеннями статті 59 Конституції України
стосовно відомостей, які мають надаватись за адвокатським запитом**

Зміст

Вступні положення.....	3
Конституційні положення та обґрунтування можливості порушення конституційних прав	4
Практика застосування	6
Практика Європейського суду з прав людини.	10
Міжнародні гарантії професійних прав адвокатів	10
Підсумкові положення	12
Додатки:.....	15

Я, громадянин України, Сугоняко Юрій Павлович, адвокат Адвокатського об'єднання «Богатир та Партнери», звертаюсь до Конституційного Суду України в порядку статей 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо необхідності офіційного тлумачення положень пунктів 1, 7 частини першої статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у системному зв'язку з положеннями статті 59 Конституції України стосовно відомостей, які мають надаватись за адвокатським запитом.

Вступні положення

Статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI¹ визначено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема: звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб) (пункт 1 частини першої); збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою (пункт 7 частини першої).

Вважаю, що чинним законодавством передбачено право адвоката запитувати та отримувати необхідні відомості та копії документів у зв'язку з наданням правової допомоги. У свою чергу органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові і службові особи, підприємства, установи, організації, громадські об'єднання повинні сприяти реалізації права адвокатів збирати відомості про факти, які можуть бути використані, як докази в цивільних, господарських, кримінальних справах і справах про адміністративні правопорушення, та надавати безоплатно відповідні відомості та копії документів за адвокатськими запитами. При цьому, в контексті наведеного припису статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» згода фізичної особи на надання таких відомостей та копій документів необхідна під час звернення адвоката за отриманням інформації та копій документів безпосередньо до такої фізичної особи.

¹<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> - Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI.

Конституційні положення та обґрунтування можливості порушення конституційних прав

Частиною другою статті 3 Конституції України встановлено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Відповідно до частини другої статті 8 Основного Закону Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Статтею 59 Конституції України кожному надано право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Рішенням Конституційного Суду України 16.11.2000 р. № 13-рп/2000² визначено, що права і свободи є основним елементом правового статусу людини і громадянина. Діставши закріплення в Конституції України, права і свободи визначають міру можливої поведінки людини і громадянина, відображають певні межі цих прав і свобод, можливість користуватися благами для задоволення своїх інтересів. З метою забезпечення реалізації закріплених прав і свобод людини і громадянина Конституція України встановлює відповідні правові гарантії. Зокрема, в частині першій статті 59 Конституції України закріплено право кожного на правову допомогу. Право на правову допомогу - це гарантована Конституцією України можливість фізичної особи одержати юридичні (правові) послуги. Держава в особі відповідних органів визначає певне коло суб'єктів надання правової допомоги та їх повноваження. Одним із таких суб'єктів є адвокатура України як спеціально уповноважений недержавний професійний правозахисний інститут, однією з функцій якого є захист особи від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах (частина друга статті 59 Конституції України).

Стаття 32 Конституції України встановлює, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного

²<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00> - рішення Конституційного Суду України від 16.11.2000 № 13-рп/2000.

добробуту та прав людини. Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею. Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Таким чином, як вбачається з наведених положень законодавства України (стаття 59 Конституції України та стаття 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), право адвоката не обмежується можливістю запитувати та отримувати необхідні відомості та копії документів тільки виключно та безпосередньо відносно особи, щодо якої здійснюється надання правової допомоги. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» містить положення, що надають право адвокату для збору та отримання будь-яких відомостей та документів, що мають значення для повноцінного надання правової допомоги клієнту. Безумовно, що в даному випадку слід враховувати й наведені приписи статті 32 Конституції України. Зазначене повністю співпадає зі змістом положення статті 59 Конституції України, за яким право особи на правову допомогу реалізується в т.ч. безпосередньо через отримання за адвокатським запитом доказів, відомостей чи документів.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не містить будь-яких обмежень щодо отримання відомостей чи документів за адвокатським запитом.

Необхідність в офіційному тлумаченні положень пунктів 1, 7 частини першої статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» полягає у наступному.

Судова практика та наявні офіційні відповіді (листи), про які йтиметься далі, свідчать про наявність неоднозначного розуміння органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями, громадськими об'єднаннями в т.ч. і судовими органами того, які конкретно відомості та документи в контексті статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та статті 59 Конституції України мають надаватися за адвокатським запитом із врахуванням особливостей встановлених прав особи відносно охорони приватного життя, закріпленого положеннями статті 32 Конституції України.

Практика застосування

16.12.2013 р. я, як адвокат Адвокатського об'єднання «Богатир та Партнери» звернувся до Департаменту ДАІ МВС України з адвокатським запитом про надання письмової інформації, чи зареєстровані в органах ДАІ транспортні засоби за Відповідачем за цивільною справою у зв'язку з забезпеченням цивільного позову на підставі статті 59 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст. 141), статей 20 та 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Також у запиті зазначено про те, що за інформацією адвоката за цивільною справою, інтереси якого представляло Адвокатське об'єднання «Богатир та Партнери», у їхній спільній сумісній власності з Відповідачем за цивільною справою наявний автомобіль Тойота Камрі, що має бути зареєстрований на Відповідача за цивільною справою.

На адвокатський запит надано відповідь за підписом Заступника начальника Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України, згідно з якою повідомлено про неможливість надання запитуваної інформації, оскільки це є інформація з обмеженим доступом.

Представляючи Адвокатське об'єднання «Богатир та Партнери», я як адвокат, звернувся до суду з позовом до Заступника начальника Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України, Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 29 січня 2014 року по справі №826/282/14³ позов Адвокатського об'єднання «Богатир та Партнери» задоволено. Визнано протиправними дії Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України щодо ненадання Адвокатському об'єднанню «Богатир та Партнери» інформації про наявність транспортного засобу Тойота Камрі у Відповідача за цивільною справою за адвокатським запитом на таку інформацію. Суд зобов'язав Центр безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України надати Адвокатському об'єднанню «Богатир та Партнери» інформацію про наявність транспортного засобу Тойота Камрі у Відповідача за цивільною справою за адвокатським запитом на таку інформацію. Водночас, Постановою Київського апеляційного

³ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36875050> - Постанова окружного адміністративного суду м. Києва від 29.01.2014 по справі № 826/282/14.

адміністративного суду від 05 червня 2014 року по справі №826/282/14⁴ скасовано згадане вище рішення суду першої інстанції та прийнято нову постанову про відмову в задоволенні позовних вимог. Постановою Вищого адміністративного суду України від 29 липня 2014 по справі № К/800/34380/14⁵ року постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 05 червня 2014 року у справі № №826/282/14 за позовом Адвокатського об'єднання «Богатир та Партнери» до Заступника начальника Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України, Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії залишено без змін.

В контексті вказаного вище неоднозначність застосування судами України спірних положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» відносно адвокатського запиту підтверджується нижченаведеною судовою практикою.

31 травня 2013 року позивач Адвокат рекомендованим листом за вих. № 2 № 9501701436816 надіслав на адресу відповідача адвокатський запит, в якому, посилаючись на статтю 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у встановлений п'ятиденний термін, просив направити на його адресу інформацію про місцезнаходження (точну адресу із зазначенням району, в якому знаходиться майно) спірного майна (автомобіль марки та моделі OPEL VECTRA) та надати завірені копії документів, що підтверджують місцезнаходження вказаного майна та законність передачі його на відповідальне зберігання (із зазначенням повного найменування підприємства (фізичної особи), якому його передано на відповідальне зберігання). До запиту Адвокат додав копію свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та копію ордера по справі.

В названому адвокатському запиті також позивач зазначив, що вказана інформація та копії документів на її підтвердження необхідні у зв'язку із розглядом Сімферопольським районним судом АР Крим цивільної справи Позивача за позовом до Залізничного відділу державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції АР Крим щодо визнання права власності та зняття арешту з майна (вищевказаного автомобіля), який

⁴ <http://revestr.court.gov.ua/Review/39206375> - Постанова Київського Апеляційного Адміністративну Суду від 05.06.2014 по справі № 826/282/14 за апеляційною скаргою Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем Міністерства внутрішніх справ України на Постанову адміністративного суду м. Києва від 29.01.2014.

⁵ <http://revestr.court.gov.ua/Review/40081237> - Ухвала Вищого Адміністративного суду України від 08.07.2014 по справі К/800/34380/14 за касаційною за скаргою Адвокатського об'єднання «Богатир та Партнери» Постанову Київського Апеляційного Адміністративну Суду від 05.06.2014 по справі № 826/282/14.

вилучений в ході виконавчого провадження № 30134896 з метою визначення виключної підсудності.

Листом від 11 червня 2013 року № 4049/03-21 на ім'я представника Позивача згідно ордеру серії АК № 00015052 на надання правової допомоги, Залізничний відділ державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції АР Крим на адвокатський запит про надання інформації від 31.05.2013 р. № 2 № 9501701436816, посилаючись на положення статей 8, 9, 12 Закону України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 р. № 606-XIV роз'яснив значення терміну «сторони виконавчого провадження», їх права, порядок їх реалізації та повідомив, що згідно статті 60 названого Закону особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належне їй, а не боржнику, може звернутися до суду з позовом про зняття з нього арешту. Також у листі на адвокатський запит послався на положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» без зазначення статті, на необхідність посвідчення повноважень адвоката, як представника: ордером, до якого обов'язково повинно бути додано витяг з договору, в якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих дій як представника сторони виконавчого провадження; дорученням органу (установи), уповноваженого на надання безоплатної правової допомоги; або договором про надання правової допомоги.

Посилаючись на ненадання до звернення належним чином оформленого документа, підтверджуючого повноваження Адвоката, як представника сторони у виконавчому провадженні, Залізничним відділом державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції АР Крим відмовлено у наданні запитаної адвокатським запитом інформації та копії документів.

Відмова у наданні інформації, копій документів на адвокатський запит, порушення строків його розгляду і стали підставами звернення позивача до суду за захистом порушених прав та інтересів.

Постановою Округного адміністративного суду Автономної Республіки Крим від 15 липня 2013 р. по справі №801/6318/13-а⁶ позов задоволено частково. Визнано протиправною відмову Залізничного відділу державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції АР Крим у наданні Адвокату інформації, копії документів на адвокатський запит від 31.05.2013 р. № 2 № 9501701436816, що оформлена листом від 11.06.2013 р. за

⁶<http://revestr.court.gov.ua/Review/32906278> - Постанова Округного адміністративного суду АРК від 15.07.2013 по справі № 801/6318/13-а.

вих. № 4049/03-21. Zobov'язano Zaliznichnyy viddil derzhavnoyi vykonavchoyi sluzhby Simferopols'kogo mis'kogo upravlinnya yustitsii AP Krim povtorno rozglynuty advokats'kyy zapyt vid 31.05.2013 r. № 2 № 9501701436816 ta nadaty Advokatu vidpovidnu informatsiu, kopii dokumentiv u peredbacheni Zakonom Ukrainy «Pro advokaturu ta advokats'ku diyalnist'» stroky. Viznano protypravnyimi dii Zaliznichnogo viddiluly derzhavnoyi vykonavchoyi sluzhby Simferopols'kogo mis'kogo upravlinnya yustitsii AP Krim shchodo nenadannya Advokatu vidpovidnoyi informatsii, kopii dokumentiv protygom strokiv, vstanovlenykh statteyu 24 Zakonom Ukrainy «Pro advokaturu ta advokats'ku diyalnist'».

Za inshoju spravoyu Pozyvach zvernulya do Odеського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Управління Державтоінспекції ГУМВС України в Одеській області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії. Постановою Одеського окружного адміністративного суду від 07 листопада 2011 року № 2-а/1570/7865/11 у задоволенні позову відмовлено. Позывач не погодившись з постановою суду першої інстанції, подав апеляційну скаргу, в якій просив суд апеляційної інстанції скасувати Постанову Одеського окружного адміністративного суду від 07 листопада 2011 року № 2-а/1570/7865/11⁷ та прийняти по справі нове рішення, яким позов задовольнити в повному обсязі. Постановою Одеського апеляційного адміністративного суду Апеляційну скаргу Позывача на Постанову Одеського окружного адміністративного суду від 07 листопада 2011 року № 2-а/1570/7865/11 по справі № 2-а/1570/7865/11, - задоволено частково. Постанову Одеського окружного адміністративного суду від 07 листопада 2011 року № 2-а/1570/7865/11 по справі за позовом Позывача до Управління Державтоінспекції ГУМВС України в Одеській області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, - скасовано. Прийнято по справі нову постанову, якою позов Позывача, - задоволено. Viznano protypravnoyu vidmovu Upravlinnya derzhavnoyi avtomobil'noyi inspektsii UMVC Ukrainy v Odеській області від 07.09.2011 року за № 710-7197 та за №710-7275 в наданні відповідей на запити Advokata Pozывача №031/11 та №032/11. Zobov'язano Upravlinnya derzhavnoyi avtomobil'noyi inspektsii UMVC Ukrainy v Odеській області rozglynuty zapyty Advokata Pozывача i nadaty vidpovid' na nykh u termyn, vstanovlenyy zakonodavstvom Ukrainy.

Takym chynom z navedenoho vbachayetsya neodnoznachnist' zastosuvannya sudamy Ukrainy spirnykh norm Zakonu «Pro advokaturu ta advokats'ku

⁷<http://revestr.court.gov.ua/Review/25792037> - Постанова Одеського апеляційного адміністративного суду від 21.08.2012 по справі № 2а/1570/7865/11.

діяльність» (пункти 1, 7 частини першої статті 20 щодо адвокатського запиту), що обґрунтовує необхідність їх офіційного тлумачення.

Разом з тим, на обґрунтування моєї позиції щодо безпідставної відмови у задоволенні адвокатських запитів щодо надання відомостей та документів, надаю порівняльну таблицю судових рішень (див. табл. №1 у додатках).

Практика Європейського суду з прав людини.

Невідповідність встановленим нормам права судових рішень по справах №826/282/14, № К/800/34380/14 (апеляційної та касаційної інстанції), на мою думку, підтверджується рядом рішень Європейського суду з прав людини, зокрема:

«Принц Ліхтенштейну Ганс-Адам II проти Німеччини», заява № 42527/98, рішення від 12.07.2001 р. п. 83 (конвенційне поняття «майно» являє собою «існуюче майно» або засоби, включаючи право вимоги, відповідно до якого заявник може стверджувати, що він має принаймні «законне сподівання» стосовно ефективного здійснення права власності⁸;

«Мельник проти України», заява № 72286/01, рішення від 28.03.2006 р., щодо статті 13 (засоби юридичного захисту ефективними є тоді, коли вони можуть запобігти виникненню умов, які становлять порушення, або не допустити подальшого існування таких умов)⁹;

«Броньовський проти Польщі», заява № 31443/96, рішення від 22.06.2004 р., п. 184 (принцип верховенства права зобов'язує державу поважати і застосовувати запроваджені нею закони, створюючи правові й практичні умови для втілення їх в життя)¹⁰.

Міжнародні гарантії професійних прав адвокатів

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод¹¹ від 04.11.1950 р. у пункті «с» частини третьої статті 6 закріплює право кожного обвинуваченого захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника, вибраного ним на власний розсуд. У Міжнародному

⁸ [http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{"languageisocode":\["UKR"\],"appno":\["42527/98"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER"\],"itemid":\["001-125930"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{) - рішення Європейського суду з прав людини, справа «Принц Ліхтенштейну Ганс-Адам II проти Німеччини», заява № 42527/98, рішення від 12.07.2001 р.

⁹ [http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{"appno":\["72286/01"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-72886"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{) - рішення Європейського суду з прав людини, справа «Мельник проти України», заява № 72286/01, рішення від 28.03.2006 р.

¹⁰ [http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{"appno":\["31443/96"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-70326"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/Pages/search.aspx#{) - рішення Європейського суду з прав людини, «Броньовський проти Польщі», заява № 31443/96, рішення від 22.06.2004 р.

¹¹ http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 - Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

пакті про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. зазначено, що держава повинна забезпечити, щоб право на правовий захист для будь-якої особи, яка потребує такого захисту, встановлювалось компетентними судовими, адміністративними чи законодавчими властями або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави, і розвивати можливості судового захисту (пункт «в» частини третьої статті 2).

Відповідно до основних принципів, що стосуються ролі юристів, прийнятих Восьмим конгресом ООН¹² з попередження злочинності та поведження з правопорушниками (27.08-07.09 1990 рік) кожна людина має право звернутися до будь-якого юриста за допомогою щодо захисту і відстоювання його прав та захисту його на всіх стадія кримінального процесу. Уряд забезпечує ефективні процедури та гнучкі механізми ефективного і рівного доступу до юристів для всіх осіб, що знаходяться на його території і підпадають під його юрисдикцію без будь-яких обмежень. Уряди забезпечують щоб юристи, зокрема могли виконувати всі свої професійні обов'язки в ситуації вільній від погроз, перешкод, залякувань, тощо. Компетентні органи зобов'язані забезпечувати юристам достатньо своєчасний доступ до належної інформації, даних та документів, що знаходяться у їх розпорядженні чи під їх контролем, з тим аби юристи мали можливість надати ефективну юридичну допомогу своїм клієнтам.

Також звертаю увагу на Стандарти незалежності юридичної професії (діяльності) 07.09.1990 року (Нью-Йорк)¹³. Зокрема відповідно до цих стандартів (п. 6) при виконанні своїх обов'язків юрист завжди повинен за умови дотримання встановлених правил стандартів та етики діяти вільно, турботливо у відповідності з юридично виправданим інтересом клієнта, а також за відсутності будь-якого тиску зі сторони уповноважених структур. Юристи повинні мати право вільно шукати, отримувати, а також передавати за умови дотримання правил їх професійної асоціації, інформацію та ідеї, що відносяться до їх професійної роботи.

Додатково слід згадати про Резолюцію Комітету Міністрів Ради Європи від 18.02.1996 р. № (76)5 «Про юридичну допомогу по цивільним торговельним та адміністративним справам»¹⁴, Резолюцію Комітету Міністрів Ради Європи від 02.03.1978 р. № (78)8 «Про юридичну допомогу, юридичні консультації»¹⁵, Рекомендацію Комітету Міністрів Ради Європи від 14.05.1981

¹² http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313 - Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийнятих Восьмим конгресом ООН.

¹³ [file:///C:/Users/Sugonyko/Downloads/Resolution%20on%20Non-Discrimination%201998%20Russian%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Sugonyko/Downloads/Resolution%20on%20Non-Discrimination%201998%20Russian%20(1).pdf) - Стандарти незалежності юридичної професії (діяльності).

¹⁴ http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_131 - Резолюція Кабінету Міністрів Ради Європи від 18.02.1996 №76(5).

¹⁵ http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_132 - Резолюція Кабінету Міністрів Ради Європи від 02.03.1978 №78(8).

р. NR (81)7 «Комітет Міністрів – державам членам відносно шляхів полегшення доступу до правосуддя»¹⁶, Резолюцію щодо стандартів юридичної професії, прийняту Радою міжнародної асоціації юристів 06.06.1998 р¹⁷.

В контексті наведеного слід наголосити на тому, що частиною другою статті 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Підсумкові положення

Таким чином слід констатувати, що посередництвом діяльності адвокатури в Україні здійснюється ефективний захист прав та свобод людини і громадянина.

Відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом. В аспекті зазначеного захист - вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення (пункт 5 частини першої статті 1 цього ж Закону).

Частинами першою та другою статті 32 Конституції України встановлено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

¹⁶ http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_1.pdf Про юридичну допомогу, юридичні консультації, рекомендація (81)7 Ради Європи 14.05.1981.

¹⁷ http://www.ibanet.org/About_the_IBA/IBA_instruments.aspx# -Резолюція щодо стандартів юридичної професії 06.06.1998 Міжнародної Асоціації Юристів.

З цього приводу слід згадати Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012¹⁸, яким єдиний орган конституційної юрисдикції встановив, що зазначеним вимогам Конституції України кореспондують положення законодавства України, якими передбачено, що: збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (абзац другий частини першої статті 302 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV)¹⁹; поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 14 Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI)²⁰; конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (частина друга статті 21 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII)²¹; розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди - лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI)²². Таким чином, констатує Суд, лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці.

Відповідно до частини другої статті 11 Закону України «Про інформацію» не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну

¹⁸ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12> -

¹⁹ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> - Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

²⁰ <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> - Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 № 2297-VI.

²¹ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> - Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII.

²² <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> - Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI.

особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Конституційний Суд України вважає, що перелік даних про особу, які визнаються як конфіденційна інформація, не є вичерпним. Адже своїм Рішенням від 30.10.1997 р. № 5-зп Суд відніс до конфіденційної інформації про фізичну особу, крім вказаної, ще й відомості про її майновий стан та інші персональні дані.

Конституційний Суд України у згаданому Рішенні № 2-рп/2012 даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України, вважає, що інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) - це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування. Така інформація про фізичну особу та членів її сім'ї є конфіденційною і може бути поширена тільки за їх згодою, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Отже, враховуючи усе вищевикладене, слід наголосити, що офіційне тлумачення положень пунктів 1, 7 частини першої статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» стосовно відомостей, які мають надаватись за адвокатським запитом у системному зв'язку з положеннями статті 59 Конституції України сприятиме запобіганню можливому порушенню професійного права адвоката на адвокатський запит, а також конституційних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на правову допомогу, при необґрунтованій відмові у наданні відповідних відомостей на адвокатський запит органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями, громадськими об'єднаннями.

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150 Конституції України та статтями 13, 38, 42, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 49, ст.272), -

ПРОШУ:

1. Надати офіційне тлумачення положень пунктів 1, 7 частини першої статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у системному зв'язку з положеннями статті 59 Конституції України.

2. Роз'яснити, які відомості мають надаватись на адвокатський запит органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями, громадськими об'єднаннями.

Додатки:

Конституційне звернення подається у 3 (трьох) примірниках.

Ю.П. Суржко